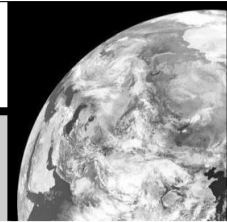

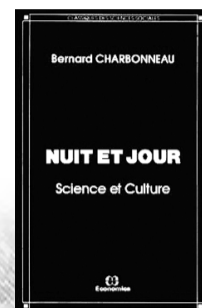
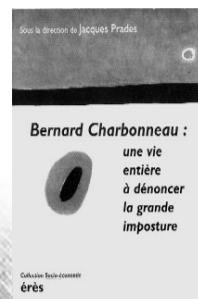
BERNARD CHARBONNEAU

XAVIER GARCIA:
LES MEVES CONVERSES ECOLOGISTES

Bernard CHARBONNEAU

La primera i única vegada que vaig veure i escoltar Charbonneau va ser a París –a cà la seva filla–, el 6 de juny de 1982, l'endemà o el mateix dia que el moviment pacifista europeu havia convocat una gran manifestació contra la presència de Ronald Reagan a la capital francesa. Era l'època de la instal·lació dels euromíssils de l'OTAN a diverses bases militars europees, i el cas era que el cap polític del gran complex militar-industrial occidental (per dir-ho en els mateixos termes que Eisenhower) venia a fer un cop d'ull a les colònies per comprovar si treballaven fi. En aquest panorama de crits i pancartes, vaig conversar, poc després, amb un home que encarnava, en la vastitud muntanyenca dels seus paisatges bearnesos, la solitud fecunda d'aquell que ha sentit i pensat llargament abans d'obrir boca.

xisme, i que al Sud-Oest francès encarnaven, de de Baiona, Bordeus, Pau i Tolosa de Llenguadoc, un grup de joves inquiets, entre els quals Bernard Charbonneau i Jacques Ellul, nat també a Bordeus (1912) i autor igualment d'una extensa obra assagística sobre la naturalesa de la tècnica en el món modern, el qual reconeixia amb franquesa: «Bernard m'ha ensenyat a pensar i a ser un home lliure».

ELS TEMPS DIFÍCILS

Aquesta llibertat –que tohom diu que es paga, i és veritat– és la que va permetre a Charbonneau escriure, dir i actuar d'acord amb el que realment sentia i pensava, en una època –anys 1940-1970, gairebé la meitat de la seva vida– en què, allunyat voluntàriament en disconfort amb el centralisme tecnocràtic i el marxisme de saló parisenc, era molt difícil (i ja es van

La força revolucionària del sentiment de la natura

Professor de geografia i història a diversos liceus, instituts i escoles normals de Bordeus –la seva vila natal–, Lescar i Pau, a la Gascunya occitana, la figura humana i cultural de Bernard Charbonneau (1910-1996) serà recordada per la fidelitat als seus principis morals –la natura, la llibertat i l'humanisme ecològic–, per la coherència amb què els va viure i per la pionera denúncia implacable que va formular contra el Gran Sistema absorbent (científic, tècnic i polític), causant de la desaparició de les comunitats humanes i naturals vivents. Ho va viure en carn pròpia, el 1970, a la seva costa natal d'Aquitània, que va contribuir a preservar, trenta anys després que, el 1937, publicqués un llibret certament premonitori: *Le sentiment de la nature, force révolutionnaire*.

La biografia d'aquest home, essencialment, és la història d'una vivència: la de la llibertat i la solidaritat humanes enmig dels «llocs» naturals habitats; també, és la història d'una intuïció, aquell pressentiment que ens indica –en funció d'una realitat humana socialment desbocada– que aquella «pau rural» és només aparent i que, tard o d'hora, pot ser engolida, rebregada i substituïda pels grans sistemes de transformació operats al món urbà. Quan tenia vint-i-set anys, el 1937, Charbonneau va concretar aquesta intuïció en l'esmentat text (*Le sentiment...*), publicat per capítols en el *Diari* interior dels grups personalistes, els anomenats «inconformistes dels anys trenta» que, des de París (amb Alexandre Marc, Denis de Rougemont, etc.) van escampar-se per tot França, amb la voluntat de superar la cruel trilogia capitalisme/comunisme/fei-

encarregar de silenciar-lo) que algú escoltés el seu advertiment profètic sobre el model de desenvolupament econòmic, de ciència i d'Estat que es desplegava, tant a l'Est com a l'Oest, amb les conseqüències, tràgiques, sobre la natura, la llibertat humana i les comunitats rurals.

Ara, gairebé deu anys després de la seva mort, i trenta-cinc després (1969) que comencés a publicar la seva extensa producció escrita, podem adonar-nos de la lucidesa de la seva intuïció, treta del seu contacte permanent amb l'esperit de la terra i d'una cultura històrica i geogràfica que li va permetre, al llarg dels períodes històrics, veure com, progressivament, els sistemes ideològics, tecnològics i econòmics s'anaven concentrant i uniformitzant, allunyant-se dels designis simplement humans de llibertat, justícia, equilibri i convivència.